

บทที่ 3

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่าของประเทศสมควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และจิตใจ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี จึงได้กำหนดนโยบายและแผนในการพัฒนาเยาวชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516, พ.ศ. 2522 และได้กำหนดแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

นโยบายเยาวชนก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ก่อน พ.ศ. 2504)
(สำนักนายกรัฐมนตรี 2528)

ปี พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย โดยสืบเนื่องแนวความคิดของ ลอร์ด. เบเด้น เพาเวลล์ (Lord Baden Powell) ผู้ให้กำเนิดลูกเสือในประเทศอังกฤษ แนวความคิดดังกล่าวมีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชนคือ เยาวชนเป็นสมาชิกของครอบครัวและสังคม นโยบายคือต้องสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒากลุ่มและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น และยังเป็นการเตรียมตัวยามสงบเพื่อให้พร้อมเมื่อมีศึก (จากพระราชปรารภในการจัดตั้งกองลูกเสือ) นโยบายในระยะแรกนี้จะเน้นเฉพาะเยาวชนชายส่วนเยาวชนหญิงนั้นเพิ่งมีบทบาทในภายหลัง

ในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งยุวชนทหารภายใต้การนำของจอมพล ป.พิบูลสงคราม และมีการศึกษาวิชาทหารในระดับเตรียมอุดมและมหาวิทยาลัย นโยบายในช่วงนี้คือเยาวชนต้องมีวินัยแบบทหาร และมีความรู้สีกชาตินิยม เน้นเฉพาะเยาวชนชายในระบบโรงเรียน

นโยบายเยาวชนหลังประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2504 ถึง ปัจจุบัน)

นโยบายเกี่ยวกับเยาวชนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง จะกล่าวถึงบ้างในลักษณะกิจกรรมที่เกี่ยวกับเยาวชน เช่น การศึกษา โภชนาการ เป็นต้น ได้มีการกล่าวถึงเยาวชนเป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ว่า เยาวชนคือพลังทางเศรษฐกิจและสังคม โดยกล่าวถึงเยาวชนนอกระบบโรงเรียน จนกระทั่งวันที่ 22 พฤศจิกายน 2516 จึงได้มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนฉบับแรกขึ้น โดยให้คณะกรรมการบริหารและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามนโยบาย และคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้โอนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเยาวชนแห่งชาติไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2517 และเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานส่งเสริมเยาวชน”

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2516

เยาวชนเป็นทรัพยากรและพลังที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สมควรที่จะส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติให้กว้างขวางและเป็นพิเศษควบคู่ไปกับการส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ โดยกำหนดลำดับความสำคัญให้กระจายผลการดำเนินงานไปสู่กลุ่มเยาวชนที่เป็นกำลังส่วนใหญ่โดยเฉพาะเยาวชนที่อยู่นอกโรงเรียนเป็นเบื้องต้น เพื่อประโยชน์อันสมบูรณ์ของประเทศ ทั้งไม่ละเลยที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาพิเศษเฉพาะเรื่องของเยาวชนที่สำคัญ ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เยาวชนไทยเป็นพลเมืองดี สามารถช่วยตนเองและครอบครัวมีประโยชน์ต่อสังคมและเป็นกำลังสำคัญอันจะก่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศ

เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ อดทน เสียสละและขยัน
3. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในความสามัคคีและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. เป็นผู้ที่มีความเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม

5. เป็นผู้ที่มีพร้อมจะแสดงความคิดเห็น รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
6. เป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดียึดมั่นในสัมมาชีพ และมีมัชฌิมา
7. เป็นผู้นิยมและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความรักถิ่นฐาน รักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ
8. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
9. เป็นผู้มีความสุขพองามมีที่สมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ

แนวทางการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการเลี้ยงดูตามควรแก่อัตภาพ ให้ได้รับบริการต่าง ๆ ที่รัฐจัดไว้ และได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายโดยเสมอภาค
2. ส่งเสริมให้เยาวชนที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ให้ได้รับการบริการทางสังคมอย่างเหมาะสม
3. ป้องกันและรักษาการติดยาเสพติดของเยาวชน
4. ส่งเสริมให้เยาวชนที่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง
5. จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจอันเหมาะสมในท้องถิ่นที่อยู่อย่างพอเพียง
6. ส่งเสริมการกีฬาของเยาวชน
7. ส่งเสริมให้เยาวชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทั้งในและนอกโรงเรียน ให้มีความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้
9. ช่วยเหลือให้เยาวชนที่มีสติปัญญาดี ได้รับการศึกษาจนเต็มความสามารถ
10. ส่งเสริมการจัดหนังสือสำหรับเยาวชน และจัดให้มีห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือสำหรับเยาวชนให้ทั่วถึง
11. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาเยาวชน เพื่อมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมเยาวชน
12. ปรับปรุงส่งเสริมศูนย์เยาวชน และแหล่งประกอบกิจกรรมเยาวชนอื่น ๆ ทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในทุกท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

13. ส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้และปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา รู้จักนำหลักธรรมและวัฒนธรรมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

14. เร่งรัดการแก้ไขปัญหาคาความประพฤติไม่เหมาะสมของเยาวชน

15. ส่งเสริมให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างแก่เยาวชน

16. ส่งเสริมให้เยาวชนในแต่ละท้องถิ่นประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตน

17. จัดให้เยาวชนได้ประกอบอาชีพตามความรู้ความสามารถของตน

18. เร่งรัดในด้านการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคน

19. ส่งเสริมงานอาสาพัฒนาของเยาวชน

20. สนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสรวมกลุ่ม เพื่อร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

21. ส่งเสริมให้เยาวชนได้คิดและกระทำในสิ่งที่เป็นการสร้างสรรคและพัฒนาบ้านเมือง

22. ส่งเสริมให้เยาวชนที่ศึกษาในชั้นอุดมศึกษามีโอกาสไปฝึกปฏิบัติงานในท้องถิ่นตามสาขาวิชาที่เรียน

23. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมผู้ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการ และมีความเสียสละอย่างจริงจัง

24. ใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนทุกอย่าง เพื่อส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมของเยาวชน

หน้าที่ความรับผิดชอบ

คณะกรรมการบริหารและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและประสานงานในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ให้บรรลุผลตามแนวนโยบายนี้

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2516 ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนของชาติ โดยถือเอาผู้มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 25 ปีบริบูรณ์เป็นเกณฑ์ เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชนตามนโยบายนี้คือ ปลูกฝังและส่งเสริมให้เยาวชนได้มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่ศรัทธาและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2. เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ อดทนเสียสละและขยันหมั่นเพียร
3. เป็นผู้ยึดมั่นในความสามัคคี และมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. เป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักรักษาป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสาธารณสมบัติ
5. เป็นผู้พร้อมที่จะแสดงความคิดเห็น อีกทั้งรู้จักเคารพในความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่นและสามารถแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
6. เป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรมอันดี ยึดมั่นในสัมมาชีพ และมีธำมรงค์
7. เป็นผู้นิยมและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความรักถิ่นฐาน รักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ
8. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ และมีความคิดริเริ่มในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม
9. เป็นผู้มีความสุขอนามัยที่สมบูรณ์ทั้งทางกายและทางใจ

เดือนธันวาคม 2519 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน คณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชน มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติการตามนโยบาย กำหนดหรือรับรองโครงการตลอดจนติดตามประเมินผลงาน โดยให้หน่วยงานเจ้าของโครงการเป็นผู้จัดตั้งงบประมาณและดำเนินงานโดยอิสระ และได้มีการประกาศนโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2520 มีจุดเน้นในทางพัฒนาเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียน

นโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2520

พลเมืองไทยมีเยาวชนเป็นองค์ประกอบใหญ่ประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด เยาวชนเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญยิ่งของประเทศ ต้องรับภาระในความอยู่รอดและการพัฒนาประเทศในอนาคต แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ของเยาวชนเหล่านี้ สำเร็จการศึกษาเพียงระดับการศึกษาภาคบังคับและอยู่นอกโรงเรียน อัตราการเพิ่มประชากรและความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างรวดเร็ว ในขณะทีสภาวะทางสังคมยังปรับตัวไม่ทัน ประกอบกับการแพร่ขยายของอิทธิพล

ทางการเมือง และวัฒนธรรมต่างประเทศก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางด้านพฤติกรรมของเยาวชน จนกระทบกระเทือนความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจึงได้ดำเนินการหลายประการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี ถึงพร้อมด้วยคุณภาพและความรับผิดชอบเพื่อจะได้เป็นกำลังทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อไปในอนาคต

ดังนั้น จึงสมควรมีนโยบายหลักให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน โดยมีให้บังเกิดการซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และยึดหลักว่าจะเน้นการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 24 ปีบริบูรณ์ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัย และความวัฒนาถาวรของประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และศิลปวัฒนธรรมไทย
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนพฤติกรรมที่ดีงามของเยาวชน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณี
3. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาให้เยาวชนมีสุขภาพพลานามัย คุณธรรมและคุณสมบัติพร้อมที่จะพึ่งตนเองและเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม
4. เพื่อจัดบริการที่เป็นประโยชน์และจำเป็นทางสังคมและบริการทางวิชาการให้เยาวชนอย่างทั่วถึง

นโยบายเร่งด่วน

ปลูกฝังให้เยาวชนมีความศรัทธา และเชื่อมั่นในคุณค่าของวิถีชีวิต และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ พร้อมทั้งจะอุทิศและเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

1. ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาให้สมบูรณ์ เพื่อให้พร้อมที่จะพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่า และประสิทธิภาพตามความต้องการของสังคม

3. ปลุกฝังให้เยาวชนภาคภูมิใจในความเป็นไทยและเอกลักษณ์ประจำชาติ

5. ส่งเสริมการศึกษาอบรมและเร่งรัดการฝึกอบรมตามขั้นตอน โดยให้สอดคล้อง
ต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเพิ่มพูนทักษะจากการหาประสบการณ์ รวม
ริมนสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและสถานพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความตึง
เครียด ปัญหาการว่างงาน เพื่อให้เยาวชนมีงานทำมีรายได้ เป็นที่พึ่งของตนเองและ
ครอบครัว และสามารถรับใช้ท้องถิ่นและสังคม

7. วางมาตรการป้องกันและขจัดแหล่งอบายมุข ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและร่วม
 สारมวลชน ขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการสร้างสรรค์พฤติกรรมอันดีงามของเยาวชน

8. ส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศ เพื่อความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนสันติสุขของประชากรทั่วไปในโลก

ความรับผิดชอบ

ให้ทุกหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนรับผิดชอบดำเนินการตามนโยบายนี้ โดยให้จัดทำแผนปฏิบัติงานและโครงการต่าง ๆ ตามหน้าที่ (ประกาศ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2520)

ในสมัยรัฐบาลของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้มีนโยบายเน้นความสำคัญของเยาวชนในฐานะที่เป็นทั้งผู้รับและผู้ดำเนินการพัฒนา เพื่อที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในภายหน้า โดยสนับสนุนส่งเสริมให้เยาวชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับสูงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกัน แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ (ปี พ.ศ. 2520-2524) ก็ได้มีการแยกเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ต่างหาก ในบทการพัฒนาสังคม โดยเน้นเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ยาเสพติด สวัสดิภาพของเยาวชนในโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2521 อนุมัติให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ” ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีฐานะเทียบเท่ากรม มีหน้าที่เป็นศูนย์วางแผนประสานงาน กำกับดูแลและติดตามประเมินผลรวมทั้งสนับสนุนงานด้านเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งเอกชนและราชการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 (ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2521) มาตรา 62 ระบุว่า “รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติให้เป็นผู้มี ความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมและเพื่อความมั่นคงของรัฐ” โดยนัยแห่งรัฐธรรมนูญ มาตราดังกล่าว เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2522 ได้มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2522 โดยมองเยาวชนใน ฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมประจำชาติ เยาวชนในที่นี้ หมายถึงผู้มีอายุไม่เกิน 25 ปี จุดเน้นของนโยบายฉบับนี้คือ การสร้างวินัยในตนเอง เพื่อให้ เหมาะสมในการที่จะเป็นทั้งผู้รับและผู้ดำเนินการพัฒนา

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2522

เยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมประจำชาติและ เยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีจำนวนมากประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรทั่วประเทศ สมควรที่

จะพัฒนาเยาวชนของชาติให้กว้างขวางเป็นพิเศษ รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ

ฉะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ เพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถพัฒนาเยาวชนอย่างมีเป้าหมายและสอดคล้องกัน ดังนี้

1. ปลุกฝังให้เยาวชนตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมีความสำนึกนิยมภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ

2. ให้เยาวชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาสังคมให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และลดความขัดแย้งในกลุ่มเยาวชน เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้ ไม่ละเมิดเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น

3. ส่งเสริมสุขภาพพลานามัยทั้งทางกาย จิตใจและปัญญา เพื่อให้พร้อมที่จะพัฒนาความสามารถ พิศนาคติ พฤติกรรม ค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพ

4. ปลุกฝังให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผล ยึดมั่นในระเบียบและความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา อดทนเสียสละ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักการทำงานร่วมกัน ขยัน ประหยัด สำนึกในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

5. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันของเยาวชนให้อยู่ในศีลธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีความสุจริต ยุติธรรม

6. กระตุ้นให้เยาวชนใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ส่งเสริมการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รู้จักการใช้และสงวนทรัพยากรธรรมชาติ

7. สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุข และสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมต่อชีวิต และเป็นภัยต่อสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและสถานพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสม เป็นการลดปัญหาความตึงเครียดทางจิตใจ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนด้านต่าง ๆ

8. ให้การสงเคราะห์ บำบัดรักษา และคุ้มครองแก่เยาวชนที่ทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ พิการ กำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่ง และติดยาเสพติด ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้การอบรม

สงเคราะห์และเกื้อกูลในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่เยาวชนที่ขาดแคลน คู่มครองการใช้
แรงงานเด็กและเยาวชนสตรี ให้เกิดผลอย่างจริงจัง

9. ส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศ
เพื่อความมั่นคงและก้าวหน้าของภูมิภาค ตลอดจนสร้างสันติสุขของโลก

ความรับผิดชอบ

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีหน้าที่รับผิดชอบในการ
กำกับดูแลและประสานงานในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน (ประกาศ ณ วันที่ 11
พฤษภาคม พ.ศ. 2522)

แผนพัฒนาเด็ก 0-14 ปี (พ.ศ. 2525-2529)

กลุ่มประชากรวัยนี้มีความสำคัญต่อประเทศเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะมีสัดส่วนที่
สูงมากเมื่อเทียบกับวัยอื่น ๆ แล้ว วัยนี้จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังแรงงานในวันข้างหน้า ดังนั้นแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงให้ความสำคัญต่อประชากรกลุ่มนี้ โดยพัฒนาประชากร
วัยนี้ให้มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย สติปัญญาและความประพฤติ เพื่อเป็นพื้นฐานของการเตรียม
การให้มีประชากรในวัยแรงงานที่มีประสิทธิภาพของประเทศต่อไป

ในการพัฒนาเด็กนั้น นอกจากจะคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานตามความเหมาะสม
ของเด็กแต่ละวัย จำเป็นจะต้องลดความเหลื่อมล้ำในสังคมระหว่างกลุ่มเด็กที่มีโอกาสมากกับ
กลุ่มเด็กที่มีโอกาสน้อยในการได้รับการบริการเชิงสังคมด้วย ฉะนั้นในการพัฒนาจำเป็นต้อง
พิจารณาในเรื่องพื้นที่ที่ควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะควรเน้นในเขตพื้นที่ยากจน 37 จังหวัด ในแหล่ง
เสื่อมโทรมเขตกรุงเทพมหานคร และแหล่งเสื่อมโทรมเขตเมืองใหญ่อื่น ๆ

สำหรับปัญหาการพัฒนาเด็กที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1. ปัญหาด้านโภชนาการ
2. ปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต
3. ปัญหาด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน
4. ปัญหาด้านการเตรียมให้มีอาชีพ
5. ปัญหาด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมือง

1. ปัญหาด้านโภชนาการ

ภาวะโภชนาการของมารดาขณะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตและการพัฒนาของทารกในครรภ์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้มารดายังมีแนวโน้มในการเลี้ยงลูกด้วยนมตนเองลดลง รวมทั้งขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องอาหารและโภชนาการ สำหรับเด็กทำให้เด็กในวัยก่อนเรียนเป็นโรคขาดโปรตีนโดยเฉพาะในเด็กวัย 0-5 ปี ซึ่งเป็นวัยกำลังเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกายและสติปัญญา อาหารและโภชนาการจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง อันจะเป็นส่วนเสริมให้ร่างกายเติบโตแข็งแรงในวันข้างหน้า มารดาหรือผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาหารและโภชนาการสำหรับเด็ก ทำให้เด็กไม่ได้สารอาหารครบในปริมาณที่เพียงพอ นอกจากนี้ยังขาดการควบคุมการผลิตอาหารที่มีคุณค่าและไม่มีอันตรายต่อเด็ก มีการโฆษณาชวนเชื่อเรื่องอาหารที่ไม่มีประโยชน์ และไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม

นโยบาย

1. กำหนดแนวทางเพื่อควบคุมคุณภาพอาหาร
2. ส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเฉพาะในช่วง 6 เดือนหลังคลอด
3. เร่งรัดให้บริการก่อนคลอด ระหว่างคลอดและหลังคลอด รวมทั้งการให้ความรู้แก่ผู้ที่จะเป็นแม่ในเรื่องการเลี้ยงลูกและการวางแผนครอบครัว
4. เน้นการให้อาหารเสริม
5. สนับสนุนให้เด็กที่รับประทานอาหารกลางวันหรืออาหารเช้า ได้รับสารอาหารตามสมควร
6. ส่งเสริมให้ปลูกพืชที่มีคุณค่าอาหาร และเลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน
7. ปรับปรุงคุณภาพเกี่ยวกับเรื่องโภชนาการ และสนับสนุนเด็กให้ได้รับสารอาหารที่พอเพียง
8. ให้มีการระวังทางโภชนาการและสุขภาพอนามัยควบคู่กันกับการควบคุมเกี่ยวกับเรื่องโภชนาการทั้งประเทศ โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี

แนวมาตรการ

1. ให้ความรู้ด้านโภชนาการและการวางแผนครอบครัวแก่มารดาโดยผ่านสถานบริการทางสาธารณสุขทั้งของรัฐและเอกชน สื่อมวลชนและระบบสาธารณสุขมูลฐาน

2. จัดให้มีบริการดูแลหญิงมีครรภ์ให้ทั่วถึงทั้งก่อนและหลังคลอด
3. ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเฉพาะระยะ 6 เดือนแรกหลังคลอดให้ความรู้และแรงจูงใจให้เห็นประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
4. เน้นการให้อาหารเสริม
5. จัดให้มีการเฝ้าระวังทางโภชนาการและสุขภาพอนามัย โดยใช้บุคลากรสาธารณสุขระดับท้องถิ่นทุกประเภท ครูในโรงเรียนและพัฒนากร
6. ส่งเสริมและปรับปรุงการจัดบริการอาหารกลางวัน

แผนพัฒนา

1. เร่งฟื้นฟูสภาพของเด็กอายุ 0-5 ปี ที่อยู่ในสภาพทุพโภชนาการ ให้ใช้วิธีการให้อาหารเสริมที่ผลิตได้ในท้องถิ่นควบคู่กับโภชนศึกษาสำหรับแม่
2. ให้โภชนศึกษาแก่แม่ และสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว
3. หญิงมีครรภ์และหญิงให้นมลูก เน้นการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การดูแลก่อนและหลังคลอด โดยบริการสาธารณสุขในรูปแบบต่าง ๆ
4. ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงดูและอบรมบุตรแก่ พ่อ แม่ และเยาวชน
5. เน้นการผลิตอาหารเสริมที่มีประโยชน์ต่อร่างกายในท้องถิ่น
6. ส่งเสริมให้มีการวิจัยด้านโภชนาการ

2. ปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต

ปัญหาสุขภาพกาย พบว่าเด็กวัยทารกและวัยก่อนเรียน มีอัตราการป่วยและอัตราการตายสูงกว่าประชากรในกลุ่มอายุอื่น ๆ มาก โรคส่วนใหญ่ที่เด็กป่วยและตายคือ โรคติดเชื้อต่างๆ โรคระบบทางเดินอาหารและโรคระบบทางเดินหายใจ รวมทั้งโรคบาดทะยักก็เป็นสาเหตุการตายอันหนึ่งของเด็กเกิดใหม่ ซึ่งโรคเหล่านี้สามารถป้องกันได้โดยการสร้างภูมิคุ้มกันโรคและมีภาวะโภชนาการที่ดี ตลอดจนให้ความรู้แก่บิดามารดาให้เห็นความสำคัญของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค นอกจากนี้พบว่าเด็กกลุ่มอายุ 5-14 ปี มีอัตราการตายถึงร้อยละ 15.01 นอกจากนี้การบริการด้านอนามัยโรงเรียนและสาธารณสุขอื่น ๆ ก็ยังไม่เพียงพอและทั่วถึง การสุขภาพบาลในชุมชนและโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะในเรื่องอาหาร น้ำและการใช้ส้วมอย่างถูกสุขลักษณะ

ปัญหาด้านสุขภาพจิตที่พบบ่อย ได้แก่ ภาวะปัญญาอ่อนและโรคประสาทหวาดกังวล สาเหตุของปัญญาอ่อน ได้แก่ กรรมพันธุ์ โรคติดเชื้อระหว่างตั้งครรภ์ การคลอดยากหรือการคลอดโดยผู้ที่ขาดความรู้ ทำให้กระทบกระเทือนต่อเนื้อสมอง ส่วนสาเหตุของการเป็นโรคประสาทหวาดกังวล ได้แก่ ภาวะแวดล้อม ความยากจน บิดามารดา ครู หรือผู้ปกครอง ขาดความรู้ในเรื่องพัฒนาการทางจิตของเด็ก

นโยบาย

1. เด็กก่อนวัยเรียน เด็กในวัยเรียน ทั้งที่ปกติและพิการ หญิงมีครรภ์ และหญิงให้นมลูก ต้องได้รับการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และเพียงพอทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ
2. ปรับปรุงคุณภาพและขยายบุคลากรทางด้านสาธารณสุข อาสาสมัครและสถานบริการ
3. เร่งรัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของอาหารและของเล่น เพื่อป้องกันไม่让孩子ได้รับอันตราย

แนวมาตรการ

1. ขยายและกระจายสถานบริการด้านสุขภาพ ตรวจครรภ์ก่อนคลอดและหลังคลอด ให้ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท
2. บริการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ทั่วถึง โดยปรับปรุงระบบจัดส่งวัคซีนต่าง ๆ ให้กระจายไปทั่วถึงยิ่งขึ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขดำเนินการให้ภูมิคุ้มกันและจัดทำระบบประวัติให้มีประสิทธิภาพ
3. ปรับปรุงการสุขภาพในชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาชุมชนได้ด้วยตนเอง
4. ปรับปรุงหลักสูตรวิชาสุศึกษาและพลศึกษาให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชน
5. ให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองและครูในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องโดยเน้นการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองที่มีเด็กมีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ
6. ให้บริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน

7. ลดปัญหาสุขภาพจิตที่มีได้เกิดจากกรรมพันธุ์ โดยจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชน สนับสนุนให้ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน

8. ทำการศึกษาวิจัยพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเยาวชน

แผนพัฒนา

1. ให้การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็กในชนบทและแหล่งเสื่อมโทรม
2. เร่งรัดหาน้ำสะอาดเพื่อบริโภคในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เร่งขยายบริการแก่เด็กที่พิการทางร่างกายและทางสมองในต่างจังหวัด
4. ส่งเสริมให้มีการออกกำลังกาย
5. เน้นการศึกษอบรมเกี่ยวกับการปรับตัว การฝึกสติสัมปชัญญะ การใช้เวลาว่าง ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศศึกษา การเตรียมอาชีพและการเลือกอาชีพของเด็กก่อนวัยรุ่น และวัยรุ่น
6. ฝึกอบรมผู้นำในท้องถิ่น ครู พ่อแม่ และผู้ปกครองให้เข้าใจ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาการเด็กและเยาวชน เพื่อแนะแนวเด็กและเยาวชนได้

3. ปัญหาด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

เด็กในชนบทและแหล่งเสื่อมโทรมในเมืองใหญ่มีการพัฒนาด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานช้ากว่าเด็กในเมือง 1-3 ปี สาเหตุเนื่องจากพ่อแม่ของเด็กในชนบทส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานของเด็ก รวมทั้งขาดความสามารถในการใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก โดยเฉพาะในช่วงแรกของชีวิตเด็ก ตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 8 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสติปัญญา ส่วนเด็กและเยาวชนพิการส่วนใหญ่ยังขาดการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท

การครอบคลุมของบริการการสร้างเสริมสติปัญญาให้เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนยังจัดได้ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถพัฒนาทางด้านสติปัญญาได้อย่างพอเพียง และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียนในชนบท โดยขยายและปรับปรุงโรงเรียนระดับประถมและมัธยมต้นในท้องที่ชนบทห่างไกล
2. ปรับปรุงมาตรฐานและยกระดับคุณภาพของโรงเรียนประถมและมัธยมต้น ครู อุปกรณ์การเรียนการสอน ปรับปรุงหลักสูตรทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ
3. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสติปัญญาเด็ก โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
4. ส่งเสริมให้ทุกชุมชนมีแหล่งบริการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ พละนาฏยและจิตใจของเด็ก
5. ส่งเสริมให้เด็กรวมกลุ่มกันทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความรู้และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

แนวมาตรการ

1. ให้ความรู้แก่พ่อแม่ในการพัฒนาเด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี
2. ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนประถมและมัธยมต้นในชนบทให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับโรงเรียนในเมือง
3. เพิ่มอัตราการเรียนต่อให้สูงขึ้น โดยกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจน โดยการให้ทุนเล่าเรียน และปรับปรุงระบบการคัดเลือก
4. ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนออกไปสู่เยาวชนในชนบทและในแหล่งเสื่อมโทรมมากขึ้น และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ทัดเทียมกับสถานศึกษาในเมือง
5. เร่งรัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน และสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับเยาวชน

แผนพัฒนา

1. เร่งขยายการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ทั่วถึง เพื่อให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ

2. เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา เน้นให้เด็กใช้ความคิดและรักการอ่านหนังสือ รู้ถึงสถานการณ์และบทบาทของบ้านเมืองและของโลกในปัจจุบัน
3. เร่งปรับปรุงในการให้บริการการอบรมเลี้ยงดูแก่เด็กในวัยก่อนเรียนและบริการการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในวัยเรียน
4. แสวงหาแม่แบบของการจัดการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อรัฐและเอกชนจะได้รับไปจัดดำเนินการต่อไป

4. ปัญหาด้านการเตรียมให้มีอาชีพ

ปัญหาการเตรียมเด็กให้มีอาชีพนับว่าเป็นปัญหาสำคัญ ในปัจจุบันที่จะต้องเร่งแก้ไข เพราะปรากฏว่าเด็กจำนวนไม่น้อยที่มีอายุระหว่าง 6-14 ปี ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานก่อนวัยอันสมควร โดยไม่ได้รับการเตรียมด้านอาชีพมาก่อน ทำให้กลายเป็นแรงงานไม่มีฝีมือ ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำหรืออาจต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ทั้งนี้อาจแบ่งปัญหาการเตรียมเด็กให้มีอาชีพได้เป็น 3 ประการ คือ ปัญหากลุ่มเด็กอายุระหว่าง 6-11 ปี ซึ่งเป็นเด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับแต่ออกกลางคัน หรือเรียนจบหลักสูตรภาคบังคับแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเด็กอายุ 12-14 ปี ที่ต้องออกจากการศึกษาภาคบังคับกลางคัน หรือเรียนจบหลักสูตรภาคบังคับแล้วแต่ไม่มีโอกาสเรียนต่อ และปัญหาการที่เด็กไม่ได้รับความคุ้มครองเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน

นโยบาย

1. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีการเน้นทางด้านอาชีพให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
2. ร่วมมือและประสานงานกับเอกชนและบริการเชิงสังคมสงเคราะห์ที่สามารถช่วยให้เด็กที่ยากจนได้ศึกษาจนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างน้อย โดยไม่ต้องออกมาประกอบอาชีพก่อนจบการศึกษา
3. สนับสนุนให้มีการบริการแนะแนวการศึกษา และอาชีพตั้งแต่ในที่สุดท้ายของการประถมศึกษา
4. สนับสนุนให้โรงเรียนประถมศึกษาและบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่ให้แก่เด็กอายุ 12-14 ปี ได้มีความสัมพันธ์ด้านวิชาการกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน เตรียมให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการมีงานทำ

แนวมาตรการ

1. เน้นการใช้หลักสูตรการเรียนรู้เกี่ยวกับงานในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งการปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของการทำงานด้วยมือ
2. ให้บริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในที่สุดท้ายของระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยทางโรงเรียนและครูแนะแนว
3. จัดระบบการศึกษาในและนอกระบบ รวมทั้งการฝึกอบรมโดยเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาชีพในสาขาใหม่ ๆ เพื่อเตรียมให้เด็กเยาวชนมีอาชีพ โดยเน้นวิชาชีพพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่น
4. ให้มีการควบคุมการใช้แรงงานเด็กให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างจริงจัง
5. ให้เยาวชนมีงานทำตามความเหมาะสม โดยการสร้างงานให้แก่เยาวชนแต่ละระดับการศึกษาในแต่ละภาค
6. ให้มีการแนะแนว เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารตลาดแรงงานแก่เยาวชน ผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิด
7. เร่งรัดและปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
8. ให้มีการติดตามควบคุมสภาพโรงงานให้ถูกสุขลักษณะ

แผนพัฒนา

1. จัดฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาวในรูปแบบที่ประหยัด แต่อำนวยความสะดวกได้มากที่สุดโดยเน้นการฝึกอาชีพหลักและอาชีพรองที่เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น และสามารถนำไปประกอบอาชีพด้วยตนเองได้
2. เน้นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ให้เยาวชนสร้างเจตคติที่ดีและมีความพร้อมในการเตรียมอาชีพและการมีอาชีพ
3. เน้นการผลิตกำลังคนระดับอาชีวศึกษา เฉพาะในสาขาที่มีตลาดรองรับและตามความต้องการอาชีพใหม่ ๆ
4. เน้นให้มีกิจกรรมการเตรียมให้มีอาชีพ สำหรับเด็กอายุ 12-14 ปี ที่อยู่ในชนบท และแหล่งเสื่อมโทรมก่อน โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ และเด็กที่ไม่ได้

ศึกษาต่อในระบบโรงเรียน ทั้งนี้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น พร้อมทั้งให้มีการจัดหางานที่เหมาะสมกับวัยสำหรับเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว และให้มีการดูแลให้ความปลอดภัยและความเป็นธรรม

5. ให้และเสริมการฝึกอาชีพแก่เยาวชน ให้ได้รับความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นในงานที่ทำอยู่แล้ว หรือฝึกเป็นอาชีพใหม่ต่อไปได้

5. ปัญหาด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมือง

ปัจจุบันมีเด็กที่ถูกทอดทิ้ง อนาคตา เกร เร่ร่อน และเด็กที่ติดกรรมมารดาที่ถูกคุมขังเพิ่มขึ้น จำนวนเด็กที่ติดยาเสพติดก็เพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่เด็กเหล่านี้อยู่ในกรุงเทพมหานคร สาเหตุสำคัญ ได้แก่ ความยากจนของครอบครัว บิดามารดาขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ย่ำแย่ จูงใจ เช่น สถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุขต่าง ๆ และขาดการสอนค่านิยมเชิงจริยธรรม เยาวชนทั้งหลายยังขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ

นอกจากนี้ เยาวชนยังมีความแตกแยกในอุดมการณ์ทางการเมืองทั้งในระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกันเองและกลุ่มบุคคลอื่น ทั้งนี้เนื่องจากขาดความเข้าใจในเรื่องการเมือง อีกทั้งเยาวชนในบางท้องที่มีความแตกต่างกันในด้านวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และเป็นปัญหาในด้านการปกครอง

นโยบาย

1. เร่งรัดและส่งเสริมให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูเด็กให้เข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับสัมพันธ์ที่มีความรักและความเข้าใจเป็นพื้นฐาน
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติและวิธีการอบรมดูแลเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์มากขึ้นระหว่างบ้านกับโรงเรียนหรือสถาบันเด็ก
3. ชักจูง แนะนำ และเร่งเร้าเด็กให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะด้านขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดและมีวินัย
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนเผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจจริยธรรมและวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อเป็นรูปแบบที่ดีแก่เด็ก
5. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมใหม่ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กรับรู้มรดกสังคมของชาติ

6. ส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การปฏิบัติทางด้านจริยธรรมไว้ในโรงเรียน

7. จัดวัดให้เป็นศูนย์กลางทางด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม

แนวมาตรการ

1. ให้มีบริการด้านแนะแนวปัญหาเด็ก ครอบครัวในศูนย์บริการต่าง ๆ และในโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชน

2. รณรงค์ผ่านสื่อมวลชนเกี่ยวกับความสำคัญของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็ก

3. ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียนและในสถาบันศาสนา

4. ให้มีบทลงโทษเพิ่มขึ้นในกรณีล่วงละเมิด

5. เร่งรัดให้มีการสอนด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจัง

6. อบรมครูผู้สอนจริยธรรมในโรงเรียน และผู้นำเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในเรื่องค่านิยม จริยธรรม และวัฒนธรรม

7. จัดประสานงานระหว่างองค์กรทางศาสนา และการศึกษาในการจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน

8. ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่เยาวชนทุกระดับ

แผนพัฒนา

1. เน้นวิธีการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียนและในสถาบันศาสนา ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในวัยต่าง ๆ

2. เน้นให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตามค่านิยมเชิงจริยธรรม มีวินัย รู้จักประหยัด มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มีความอดทน และเป็นคนเอาจริงเอาจัง

3. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมของชาติโดยส่วนรวมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับมรดกของชาติ

4. จัดให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษา และฝึกอบรมด้านศิลปวัฒนธรรมและการกีฬาให้มากขึ้นและต่อเนื่อง

5. เร่งรัดให้มีการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อบำเพ็ญประโยชน์และเสริมสร้าง กลไกพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่องานสาธารณประโยชน์

6. ให้สถานศึกษา หน่วยงาน และสื่อมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนให้ความรู้ความ เข้าใจในเรื่องการเมืองอย่างถูกต้อง

แผนพัฒนาเยาวชน 15-20 ปี (พ.ศ. 2525-2529)

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเด็กและเยาวชนเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มใหญ่คือประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ การพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้อง ดำเนินการอย่างกว้างขวาง ควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ เพราะเด็ก และเยาวชนเหล่านี้จะเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศ ต้องรับภาระในความอยู่รอดและการ พัฒนาประเทศให้เจริญในอนาคต

เนื่องจากปัญหาของเด็กกับเยาวชน มีลักษณะปัญหาที่แตกต่างกัน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้อง วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เหมาะสมของแต่ละช่วงอายุ เป็นการ เตรียมการหรือปูพื้นฐานให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวเจริญเติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีประสิทธิ ภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีคุณภาพทั้งทางด้านสุขภาพพลานามัย สติปัญญา อารมณ์และ มีความสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนมีจริยธรรมที่ดีงาม

1. ปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการบำรุงรักษาสุขภาพ โดยเน้นด้านโภชนาการ และการออกกำลังกาย
2. ให้เยาวชนรู้จักวิธีคุ้มครองป้องกันตนเองจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชีวิตและ สังคม
3. ส่งเสริมทางการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนแก่เยาวชน ในชนบท
4. ส่งเสริมทางด้านการประกอบอาชีพให้แก่เยาวชน
5. ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

เพื่อให้การพัฒนาเยาวชนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว การจัดทำแผนพัฒนาเยาวชนจึงได้คำนึงถึงปัญหาเยาวชนที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. เยาวชนกับการศึกษา
2. เยาวชนกับการมีงานทำ
3. เยาวชนกับสุขภาพ
4. เยาวชนกับคุณธรรมและการเมืองการปกครอง

ทั้งนี้ จะได้พิจารณาถึงสาเหตุของปัญหา กำหนดนโยบาย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อก่อให้เกิดผลในการพัฒนาอย่างเต็มที่

1. เยาวชนกับการศึกษา

การศึกษาในระบบโรงเรียนที่รัฐเป็นผู้จัด นอกเหนือไปจากการศึกษาภาคบังคับซึ่งรัฐต้องจัดให้โดยการให้เปล่าแล้วนั้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต รัฐไม่สามารถรองรับความต้องการของสังคมด้านนี้ได้ทั้งหมด จะเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

เมื่อการศึกษาเป็นที่นิยมกันมากขึ้น รัฐก็ไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการได้ เมื่อหลักสูตรบางหลักสูตรไม่สามารถเตรียมเยาวชนให้พร้อมที่จะทำงาน และเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไม่มีงานรองรับ

ด้วยปัญหาเหล่านี้ รัฐจึงมีการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ทบทวนสัดส่วนการรับภาระระหว่างรัฐ เอกชน และผู้เรียน และพิจารณาทางเลือกอื่น ได้แก่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาที่ผ่านสื่อมวลชน พร้อมทั้งพิจารณามาตรการอื่น ๆ ให้สอดคล้องกันส่วนใหญ่เยาวชนในช่วงอายุ 15-25 ปี นี้จะมีความรู้เพียงระดับประถมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

ปัญหาและสาเหตุ

1. ความครอบคลุมของบริการสร้างเสริมสติปัญญา ให้เยาวชนยังจัดได้ไม่ทั่วถึง ทำให้เยาวชนไม่สามารถพัฒนาในด้านนี้เท่าที่ควร
2. ยังมีเยาวชนบางส่วนเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ ประมาณว่าในปัจจุบันผู้มีอายุ 21-25 ปี ไม่รู้หนังสือ 4.16 เปอร์เซ็นต์

3. หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนในแต่ละท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ การวัดผลในวิชาสามัญเน้นการวัดความจำ ทำให้เยาวชนมุ่งเรียนโดยจำมากกว่าเรียนเพื่อคิดเป็น ทำเป็น

4. ครูและวิทยากรในการฝึกอบรม ยังขาดทักษะในการถ่ายทอดทำให้การฝึกอบรมเยาวชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5. การจัดตั้งศูนย์รวมเยาวชนระดับตำบลที่จะให้บริการด้านต่าง ๆ แก่เยาวชนนอกโรงเรียนยังไม่ทั่วถึง

6. ปัจจุบันทั้งรัฐและเอกชนใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือแสวงผลประโยชน์ ทำให้เยาวชนได้รับการถ่ายทอดค่านิยมไม่ถูกต้อง ตลอดจนการแนะแนวแก่เยาวชนในการเลือกรับบริการจากสื่อมวลชนมีน้อย ทำให้เยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกรับบริการสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์

7. ผู้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการผลิตสารรายการและกิจกรรม ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของสื่อมวลชน นอกจากนี้เยาวชนไม่ได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการจัดรายการและกิจกรรมทางสื่อมวลชน

แนวนโยบาย

1. เร่งรัดและสนับสนุนให้มีการกระจายการบริการทางการศึกษาแก่เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ส่งเสริมการศึกษาของเยาวชนผู้ไม่รู้หนังสือและลดอัตราการไม่รู้หนังสือของเยาวชน

3. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

4. เพิ่มคุณภาพของครูและวิทยากรในการฝึกอบรมและจัดกิจกรรมเยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน

5. สนับสนุนให้มีศูนย์รวมเยาวชนระดับตำบลให้เป็นแกนกลางของเยาวชนและกลุ่มเยาวชนในระดับหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นแหล่งส่งเสริมอาชีพ ความรู้ ทักษะ

6. กำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสื่อมวลชนทางด้านการพัฒนาเยาวชน

แนวทางมาตรการ

1. เร่งรัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ และทักษะอย่างเพียงพอในการประกอบอาชีพ
2. จัดให้มีการศึกษาและวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกทักษะ การคิด และการแก้ปัญหา และให้มีการติดตามและประเมินผลการศึกษา
3. ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมครู และวิทยากรที่เกี่ยวข้องกับงานพัฒนาเยาวชนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ อดทนอดกลั้น และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน
4. เร่งรัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับเยาวชน โดยเน้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์เยาวชนการศึกษาทางสื่อมวลชน
5. เร่งให้มีการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสื่อมวลชนในการพัฒนาเยาวชนทางด้านการถ่ายทอดความรู้
6. สร้างระบบกลไกในการเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาเยาวชนอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่
7. จัดให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการจัดบริการสื่อมวลชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เพื่อวางแผนร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่เยาวชน

แผนงาน

1. แผนกระจายบริการการศึกษาทั้งในและนอกระบบ
2. แผนพัฒนาบุคลากรและปรับปรุงหลักสูตร
3. แผนประสานงานการศึกษา กับหน่วยงานเอกชน
4. แผนการพัฒนาสื่อมวลชนเพื่อการศึกษา
5. แผนการจัดตั้งศูนย์รวมเยาวชนระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน

2. เยาวชนกับการมีงานทำ

เยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบโรงเรียนมีมากกว่าที่อยู่ในระบบโรงเรียนหลายเท่า เยาวชนส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาตอนต้น เยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีงานทำแล้ว เป็นงานทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและภาคการค้า แต่ส่วนใหญ่เป็นการทำงานต่ำกว่า

ระดับ กล่าวคือมีรายได้น้อยและชั่วโมงทำงานต่ำ เพราะไร้ฝีมือ หรือขาดปัจจัยสนับสนุน นอกจากนั้นยังมีเยาวชนอีกส่วนหนึ่งไม่มีงานทำ ปัญหากำลังจะทวีขึ้น ทั้งในด้านเยาวชนที่ทำงานต่ำ ระดับเยาวชนที่ว่างงานในชนบทและในเมือง ทั้งผู้ที่มีการศึกษาน้อย และที่มีการศึกษาสูง อันเป็นผลจากการเพิ่มประชากรเยาวชนไม่ได้สัดส่วนกับการเพิ่มของงาน

การสร้างงานเพิ่มขึ้นเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนภูมิภาค แต่งานที่จะสร้างเพิ่มขึ้นนี้ต้องอยู่ในต่างจังหวัด มีทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม (หัตถกรรม) และภาคบริการ การกระจายอำนาจการใช้งบประมาณแผ่นดินจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น จะมีส่วนสำคัญในการสร้างงาน ในขณะที่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะช่วยในด้านการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับงานที่เพิ่มขึ้นนี้ ทั้งในด้านอาชีพหลักและอาชีพเสริม เยาวชนที่มีงานทำส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร

ด้านการเตรียมให้มีอาชีพ

ปัญหาและสาเหตุ

1. การเตรียมทักษะขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพแก่เยาวชนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ขาดการเตรียมเยาวชนให้มีความสามารถที่จะประกอบอาชีพ ทำให้เยาวชนขาดฝีมือและประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งเป็นผลทำให้ได้รับค่าจ้างต่ำและไม่มีโอกาสเลื่อนขั้นไปทำงานที่มีฝีมือได้
2. ค่านิยมและเจตคติของสังคม ผู้ปกครอง และเยาวชนยังมุ่งที่จะเรียนเพื่อเข้ารับราชการ ไม่เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะอาชีพในด้านเกษตรกรรม
3. บริการของรัฐในการแนะแนวอาชีพ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนและความต้องการของตลาดแรงงานยังไม่เพียงพอ จึงทำให้เยาวชนที่จบการศึกษาไม่อาจหางานทำได้ตามอาชีพที่สำเร็จการศึกษามา
4. การบริการฝึกอบรมวิชาชีพยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
5. เยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมยังไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน เป็นเหตุไม่ได้รับความเป็นธรรม
6. เยาวชนที่มีปัญหาและเยาวชนที่พิการ ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและประสบปัญหาในการหางานทำและประกอบอาชีพ

แนวนโยบาย

1. ให้มีการเตรียมการให้เยาวชนช่วงอายุ 15-25 ปี ได้มีโอกาสที่จะมีงานทำให้มากที่สุด ได้รับค่าจ้างและมีความเป็นอยู่ที่ดี
2. เปลี่ยนแปลงค่านิยมและเจตคติของสังคม ผู้ปกครองและเยาวชนในงานอาชีพ
3. ส่งเสริมให้มีการสร้างงาน ขยายศูนย์จัดหางาน
4. ปรับปรุงระบบการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและทั่วถึงทั้งในและนอกระบบโรงเรียนโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นและประสานกับตลาดแรงงาน
5. ให้เยาวชนในโรงงานอุตสาหกรรม ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงานและให้ปรับปรุงกฎหมายด้านแรงงานให้เหมาะสม
6. เร่งให้มีการขยายและส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งทำงาน ที่ดิน เงินทุนหมุนเวียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาและพิจารณาตามความเหมาะสม

แนวทางมาตรการ

1. วางแผนและกำหนดมาตรฐานการจ้างงาน การเตรียมให้มีอาชีพแก่เยาวชนในทุกกลุ่มอายุ
2. จัดระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงด้านฝึกอบรมโดยเพิ่มเติมหลักสูตรวิชาชีพในสาขาใหม่ ๆ เพื่อเตรียมให้เยาวชนมีอาชีพ โดยเน้นวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น
3. สร้างงานให้เยาวชนตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษาในแต่ละภาค
4. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความต้องการของตลาดแรงงานในงานอาชีพแก่เยาวชน ผู้ปกครองทางสื่อมวลชน ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ โดยประสานงานกับตลาดแรงงาน
5. เร่งรัดและปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

แผนงาน

1. แผนปรับปรุงและขยายหลักสูตรวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น
2. แผนจัดหางานและพัฒนาอาชีพ

3. แผนเร่งการผลิตครูทางด้านสายวิชาชีพ
4. แผนการฝึกอาชีพระยะสั้นในระดับท้องถิ่น
5. แผนสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

3. เยาวชนกับสุขภาพ

เยาวชนจะศึกษาไม่ได้ ประกอบอาชีพไม่ได้ และเป็นพลเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไม่ได้ ถ้าร่างกายไม่แข็งแรงสมบูรณ์และสุขภาพจิตไม่ดี โดยเฉพาะการมีความมั่นใจในตนเอง การปรับตัวได้ และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง จะช่วยมิให้เยาวชนต้องกระทำผิด คิดยาเสพติด ฯลฯ นอกจากนั้นสังคมน่าจะยอมรับและให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชนที่พิการ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีปัญหาต่าง ๆ ได้คืนสู่สังคมในสภาพที่สามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและชุมชนได้เช่นเยาวชนอื่น ๆ

ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และโภชนาการ

ปัญหาและสาเหตุ

1. อุบัติเหตุการเป็นพิษและพลวเหตุ เป็นสาเหตุการตายที่สำคัญที่สุดของเยาวชน รองลงมาคือ ไข้จับสั่น โรคหัวใจ โรคกระเร็งทุกชนิดและโรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การคลอด และระยะอยู่ไฟ ตามลำดับ
2. การคุ้มครองของผู้บริโภคและบริการให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริมสวัสดิการสังคมของเยาวชนในชนบท และแหล่งเสื่อมโทรมด้านสุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อมยังไม่เพียงพอ ทำให้สุขภาพกาย สุขภาพจิตของเยาวชนไม่สมบูรณ์
3. โรคติดต่อที่เป็นกันมากที่สุดในกลุ่มเยาวชนคือ กามโรค และในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะลดลง
4. อุบัติเหตุเป็นสาเหตุหนึ่งของความพิการของเยาวชน และมีแนวโน้มมากขึ้น ตามลักษณะมาตรการป้องกัน เฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันอุบัติเหตุในท้องถิ่นและในโรงงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ
5. ปัญหาสุขภาพจิตของเยาวชนมีมาก ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้ป่วยด้านนี้ มาได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลจิตเวชทั่วประเทศไทย เยาวชนชายเป็นโรคจิตประสาทมากกว่าเยาวชนหญิง 2 เท่า และเยาวชนภาคกลางมีปัญหาด้านสุขภาพจิตมากกว่าภาคอื่น ๆ

6. เยาวชนที่มีปัญหาสุขภาพจิต ควบคู่ไปกับการมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม มักจะส่งผลให้เยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิด ตัดยาเสพติด เป็นโสเภณี เป็นมิจฉาชีพ ฯลฯ

แนวนโยบาย

1. การให้บริการสาธารณสุขมูลฐานแก่เยาวชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ อันรวมถึงการให้ความรู้แก่เยาวชนด้านการป้องกัน ด้านการออกกำลังกายและโภชนาการ ด้านเพศศึกษา และการพยาบาลเบื้องต้น

2. ให้สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เยาวชนทั้งในเมืองและในต่างจังหวัด

3. ให้บริการฟื้นฟูสภาพแก่เยาวชนที่ประสบปัญหาในลักษณะต่าง ๆ

4. ลดอุบัติเหตุบนถนน โดยให้ความรู้และกวดขันเยาวชนในเรื่องการจราจร

5. ส่งเสริมการวิจัยและศึกษาสภาพความสมบูรณ์ของเยาวชนทั้งด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต

แนวทางมาตรการ

1. จัดบริการสาธารณสุข โดยให้บริการสาธารณสุขมูลฐานและการโภชนาการบริการตลอดจนให้มีการติดตามและประเมินผล

2. ให้เยาวชนและพ่อแม่มีความรู้ในด้านสาธารณสุขมูลฐาน โภชนศึกษาและการป้องกันยาเสพติดให้โทษ กามโรคและโรคติดต่อร้ายแรง โดยการฝึกอบรม จัดกิจกรรมในศูนย์เยาวชนและให้ความรู้ผ่านสื่อมวลชน

3. เสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิต โดยจัดกิจกรรมนันทนาการและเน้นการออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน ในสถานศึกษาทุกแห่ง

4. เน้นการป้องกันอาชญากรรม กวดขันควบคุมแหล่งเพาะอาชญากรรม สถานบริการ สถานเริงรมย์

5. ลดอัตราการเพิ่มอุบัติเหตุบนถนน โดยให้การศึกษาด้านการจราจรและกวดขันการกระทำผิดกฎจราจร

6. ดำเนินการศึกษาวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเยาวชน

แผนงาน

1. แผนบริการสาธารณสุขชุมชนแบบผสมผสาน
2. แผนป้องกันและบำบัดรักษาเสพติดให้โทษ
3. แผนควบคุมและป้องกันโรคติดต่อร้ายแรง
4. แผนส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการและการออกกำลังกาย
5. แผนการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับสภาพปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตของเยาวชน
6. แผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเยาวชน
7. แผนป้องกันและลดอุบัติเหตุทางรถยนต์ของเยาวชน

4. เยาวชนกับคุณธรรมและการเมืองการปกครอง

คุณธรรมเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวที่ทำให้สมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ อยู่ร่วมกันได้ด้วยสันติสุข สังคมจะอยู่ไม่ได้ถ้ามีคนที่มีความรู้แต่ไม่มีคุณธรรม มีคนที่มีอาชีพและรายได้แต่ไม่มีคุณธรรม หรือมีผู้นำ และผู้ตามที่ดีแต่ก็ไม่มีคุณธรรม เยาวชนที่ขาดคุณธรรม นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาสังคมเฉพาะหน้าซึ่งต้องแก้ไขแล้ว ยังจะทำให้เยาวชนกลายเป็นสมาชิกที่ขาดคุณสมบัติ และสมรรถภาพที่จะจรรโลงสังคมที่ดีต่อไปในอนาคตด้วย และเยาวชนวันนี้คือผู้บริหารปกครองบ้านเมืองในวันหน้า การไม่ให้โอกาสเยาวชนได้ฝึกฝนตนเองในเรื่องการเมืองการปกครอง ในทางสร้างสรรค์หรือการให้ความรู้ที่ทำให้เกิดความคาดหวังเรื่องการเมืองการปกครองในลักษณะอุดมคติที่ห่างไกลเกินไปจากสภาพความเป็นจริง อาจทำให้เยาวชนเกิดความรู้สึกต่อต้านและมีการกระทำที่ขัดแย้งรุนแรงกับระบบการเมืองการปกครองที่ปฏิบัติได้ในชีวิตจริง จึงสมควรมีมาตรการพัฒนาเยาวชนในด้านนี้ที่เหมาะสม บางครั้งเคยมีการมองเยาวชนว่า เป็นตัวการสำคัญในการก่อความยุ่งยากในการปกครอง ไม่ว่าในสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือสถาบันทางการเมืองการปกครอง แท้ที่จริงแล้ว เยาวชนอยู่ในวัยที่กำลังต้องการเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของประเทศ จึงน่าจะต้องเปิดโอกาสให้ทราบข้อเท็จจริงรอบตัว เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการตัดสินใจ อันเป็นการเตรียมเยาวชนให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งรับช่วงอนาคตของชาติต่อไปได้อย่างเหมาะสม

ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมือง

ปัญหาและสาเหตุ

1. คุณธรรมเป็นส่วนของค่านิยมที่จะต้องพัฒนามาตั้งแต่เด็ก พร้อม ๆ กับการเสริมสร้างด้านอื่น ๆ ของบุคลิกภาพ การขาดความเข้าใจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู การขาดความอบอุ่นและความรักโดยเฉพาะในครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาความไม่เข้าใจเยาวชน และหากประกอบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมด้วยแล้ว จะทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี กระทำผิด ดิตยาเสพติด
2. เยาวชนไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญในการนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของตน
3. ส่งเสริมให้มีองค์กรต่าง ๆ ทางศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของการพัฒนาเยาวชนยังไม่เพียงพอ ทำให้เยาวชนขาดความผูกพันในด้านศีลธรรมและจริยธรรม
4. เยาวชนส่วนใหญ่ขาดวินัย ขาดความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
5. การส่งเสริมคุณค่าของวัฒนธรรมไทยยังมีน้อย นอกจากนี้ยังขาดการป้องกันและควบคุมการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่ไม่เหมาะสม ทำให้เยาวชนได้รับแบบอย่างที่ไม่ดี
6. กิจกรรมของนักเรียน ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ทั้งกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาตนเอง กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมพัฒนาสังคม ทำให้นักเรียนนักศึกษาใช้พลังงานในทางที่ไม่เหมาะสมต่อสังคม
7. เยาวชนขาดสถานที่ออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจอันสมควร ทำให้ใช้พลังและเวลาว่างไปในทางที่ไม่ถูกต้อง
8. เยาวชนมีความแตกแยกในอุดมการณ์ทางการเมือง ทั้งในระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกันเองและกลุ่มบุคคลอื่น เนื่องจากเยาวชนมีความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครองไม่ดีพอ

แนวนโยบาย

1. ให้ความรู้และเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ที่มีความรัก ความเข้าใจเป็นพื้นฐาน

2. เน้นให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมสถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุขและสื่อมวลชนต่าง ๆ
3. ให้มีการรวมกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อดำเนินกิจกรรมในด้านพัฒนาบุคลิกภาพตามค่านิยมเชิงจริยธรรม
4. สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรมไทย ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนรับรู้และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมของชาติ
5. ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน นักศึกษาในลักษณะการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม และพัฒนาสังคม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวและสังคม
6. จัดให้มีแหล่งการศึกษาและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เพื่อช่วยให้เยาวชนได้ออกกำลังกาย พักผ่อนและผ่อนคลายความตึงเครียดทางร่างกายและจิตใจ
7. สนับสนุนให้เยาวชนมีกิจกรรมด้านศาสนา จริยธรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนเรียนรู้วินัย เรียนรู้คุณค่าและความรับผิดชอบในงาน
8. สนับสนุนและส่งเสริมในการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองแก่เยาวชนตามความเหมาะสมแก่วัย

แนวทางมาตรการ

1. ให้เยาวชนพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมแก่วัย และสร้างสรรค์ความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2. ให้มีการควบคุมสถานเริงรมย์และสื่อมวลชน ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
3. ปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนโดยอบรมผู้สอนจริยธรรมในโรงเรียน และอบรมผู้นำเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในเรื่องค่านิยม จริยธรรมและวัฒนธรรม
4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดีงามของเยาวชน โดยจัดให้มีการคัดเลือกและประกาศเกียรติคุณบุคคลและเยาวชนตัวอย่าง
5. พัฒนาบุคลิกภาพเชิงจริยธรรม ในด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่การมีวินัย
6. ให้นักเรียนระดับมัธยม และนักเรียนระดับอุดมศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม และพัฒนาสังคม

7. จัดสร้างสถานที่ จัดหาอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในกิจกรรม การกีฬา และการพักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ โดยความร่วมมือระหว่างรัฐเอกชน และชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ

8. ให้โอกาสเยาวชนที่สนใจได้มีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มการเมืองการปกครองในประเทศอย่างมีระเบียบ มีขั้นตอนและกติกา

9. ให้สถานศึกษาหน่วยงานและสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนให้ความรู้ความเข้าใจแก่เยาวชน ในเรื่องการเมือง การปกครอง และความมั่นคงของประเทศอย่างถูกต้อง

แผนงาน

1. แผนส่งเสริมและพัฒนาด้านวัฒนธรรมและจริยธรรม
2. แผนส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ในด้านการเมือง การปกครอง
3. แผนการส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน นักศึกษา
4. แผนสนับสนุนเยาวชนในด้านการกีฬา และการพักผ่อนหย่อนใจ

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2535)

สภาพปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร ที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้พบว่า อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะยังคงอยู่ในระดับสูง เฉลี่ยร้อยละ 8.2 ต่อปี อย่างไรก็ตาม ประชากรส่วนหนึ่งประมาณร้อยละ 23 ของประชากรทั้งหมดยังยากจนอยู่ นอกจากนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญ กล่าวคือการเจ็บป่วยและตายที่สัมพันธ์กับความเป็นเมืองและอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้น วิถีชีวิตและค่านิยมต่าง ๆ ของคนในสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่รุนแรงมากขึ้น มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ฯลฯ ในด้านการเปลี่ยนแปลงทางประชากรนั้น สัดส่วนของประชากรเด็กและเยาวชนต่อประชากรทั้งหมดมีแนวโน้มลดลง สัดส่วน

ของประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มขึ้น และสัดส่วนของประชากรเด็กและเยาวชนในเขตเมืองจะสูงขึ้นด้วย

จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและประชากร รวมทั้งปัญหาเด็กและเยาวชนที่ยังคงเหลืออยู่จากการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 ทำให้ยังคงมีสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 5 ด้าน และ 1 กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต

1. อัตราการเกิดของทารกยังคงสูงอยู่ (ปี 2532 เท่ากับ 20.4 ต่อการเกิดมีชีพพันคน) เนื่องจากหญิงวัยเจริญพันธุ์ยังคงมีอัตราที่สูงและหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้วก็ยังคงมีการคุมกำเนิดได้ไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งประชากรบางกลุ่ม อาทิ คนไทยภูเขา คนไทยต่างวัฒนธรรมในภาคใต้ คนในชุมชนแออัดในเมือง ฯลฯ ยังไม่ยอมรับเรื่องการวางแผนครอบครัวเท่าที่ควร

2. อัตราการตายของแม่เนื่องจากการตั้งครรภ์และการคลอด อัตราการตายของทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี และเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ยังสูงอยู่ (ในปี 2534 เท่ากับ 0.4, 35 และ 45 ต่อการเกิดมีชีพพันคนตามลำดับ) เนื่องจากการให้บริการที่ถูกต้องแก่หญิงมีครรภ์ระยะก่อนคลอด ทำคลอด และหลังคลอด รวมทั้งการให้ทารกได้รับภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ ยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมประชากรเป้าหมายทั้งหมด

3. เด็กและเยาวชนยังคงเจ็บป่วยหรือตายด้วยโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่น คอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก โปлио หัด วัณโรค ไข้สมองอักเสบ และตับอักเสบ เป็นต้น ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการป้องกันหรือการเฝ้าระวังโรค และการให้ภูมิคุ้มกันโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนดังกล่าวแก่เด็กและเยาวชนไม่ครอบคลุมประชากรเป้าหมายทั้งหมด

4. เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคเอดส์เพิ่มขึ้น (ปี 2534 เท่ากับ 10,860 คน หรือร้อยละ 39.7 ของผู้ป่วยด้วยโรคเอดส์ทั้งหมด) ซึ่งเกิดจากการติดเชื้อจากพ่อแม่ที่มีเชื้อเอดส์ โดยผ่านทางรก การใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้ที่มีเชื้อเอดส์ และการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่มีเชื้อเอดส์

5. เด็กและเยาวชนยังเจ็บป่วยหรือตายด้วยโรคติดต่อที่สำคัญอื่น ๆ นอกเหนือจากโรคเอดส์ เช่น กามโรค อูจาระร่วง บิด อหิวาตกโรค ไข้สวกไส ไข้แอนเทอริค โรคติดเชื้อเฉียบพลันในระบบทางเดินหายใจที่รุนแรงหรือกลุ่มอาการไข้หวัด ปอดบวม และปอดอักเสบ ไข้เลือดออก ไข้มาเลเรียและวัณโรคระบบหายใจ เป็นต้น สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการดำเนินงานป้องกันหรือเฝ้าระวังโรคต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ครอบคลุมประชากรเป้าหมายได้ทั้งหมด

6. เด็กและเยาวชนตายด้วยอุบัติเหตุมีแนวโน้มสูงขึ้น (ปี 2531 ตายด้วยอุบัติเหตุและการเป็นพิษ 6,804 คน หรือร้อยละ 19.9 ของเด็กและเยาวชนทั้งหมดที่ตาย) เนื่องจากการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในวิธีการป้องกันและรักษา โดยเฉพาะเรื่องการใช้รถใช้ถนน

7. เด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตเมือง เขตอุตสาหกรรม และเขตเกษตรกรรมหนาแน่นเจ็บป่วยและตายด้วยโรคและสาเหตุที่สัมพันธ์กับความเป็นเมืองและอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้น เช่น บาดเจ็บจากการเป็นพิษ ถูกพิษ สาเหตุจากสารเคมี เครื่องจักร อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลและตลาด ฯลฯ ทั้งนี้เนื่องจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมยังขาดสำนึกและความรับผิดชอบที่ถูกต้อง รวมถึงเด็กและเยาวชนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวด้วย

8. เด็กและเยาวชนบางส่วนป่วยหรือตายด้วยโรคหัวใจและโรคมะเร็ง เพราะยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องโภชนาการและการป้องกันโรสดังกล่าว

9. เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งป่วยเป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ซึ่งเป็นโรคที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม

10. เด็กและเยาวชนมีสุขภาพในช่องปากไม่ดีเพราะยังขาดความรู้ และขาดการระวังรักษาอนามัยในช่องปาก อีกทั้งสัดส่วนของการให้บริการด้านทันตกรรมยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

11. เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งป่วยเป็นโรคและภาวะแปรปรวนทางจิต เนื่องมาจากการให้บริการดูแลแก่หญิงมีครรภ์ระยะก่อนคลอด ทำคลอด และหลังคลอด ยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมประชากรเป้าหมายทั้งหมด เด็กยังได้รับการเลี้ยงดูไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนั้น การให้บริการปรึกษาและช่วยเหลือปัญหาทางด้านสุขภาพจิตแก่เด็กและเยาวชนก็ไม่เพียงพอ อีกทั้งสภาพแวดล้อมในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคมยังไม่ดีพอด้วย

12. สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงทางร่างกายของเด็กและเยาวชน ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกาย เนื่องจากการขาดการส่งเสริมด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย

ด้านโภชนาการ

1. เด็กและหญิงมีครรภ์ยังคงมีปัญหาทุพโภชนาการ สาเหตุเนื่องจากหญิงมีครรภ์บริโภคอาหารไม่เพียงพอหรือไม่ถูกหลักโภชนาการ พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็กขาดความรู้ในเรื่องโภชนาการสำหรับเด็กที่ถูกต้องและบริการอาหารกลางวันในโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลนยังครอบคลุมได้น้อย
2. ทารกบางส่วนยังไม่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในช่วง 3 เดือนแรก เนื่องจากแม่ขาดความรู้และไม่ตระหนักถึงความสำคัญ
3. เด็กและเยาวชนในเมืองส่วนหนึ่งมีแนวโน้มของภาวะโภชนาการเกิน สาเหตุจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชนยังขาดความรู้เรื่องโภชนาการที่ถูกต้อง รวมถึงเด็กและเยาวชนขาดการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

1. เด็กเล็กเป็นจำนวนมากมีพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมไม่เหมาะสม อันมีสาเหตุจากได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เนื่องมาจากความไม่รู้หรือความไม่ตระหนักของพ่อ แม่ ถึงความสำคัญของการเสริมสร้างพัฒนาการที่ดีแก่เด็กเล็ก และปัญหาครอบครัวแตกแยก
2. เด็กอายุ 3-5 ปี จำนวนเกินกว่าครึ่งขาดการได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนชั้นประถมศึกษา (ในปี 2532 ร้อยละ 59.0) เด็กส่วนใหญ่ที่ขาดโอกาส ได้แก่ เด็กที่อยู่ในชนบท เด็กในชุมชนแออัดเขตเมืองและเด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจน
3. เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เพียงพอ (ปี 2532 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 94 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 34) ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ เป็นเพราะกระบวนการเรียนการสอนยังด้อยประสิทธิภาพ ระบบการส่งต่อระหว่างโรงเรียนยังไม่เหมาะสม อีกทั้งครอบครัวยังมีฐานะยากจนเป็นจำนวนมาก
4. เด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถให้เหมาะสม กับการที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ เพราะการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาความสามารถแก่เด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ครอบคลุมเพียงพอ

5. เด็กและเยาวชนมีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่เพียงพอ ที่จะก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและทิศทางการพัฒนาประเทศ เนื่องจากหลักสูตร และการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ยังไม่ทันสมัยเท่าที่ควร

6. เด็กและเยาวชนที่มีสติปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาไม่มากเท่าที่ควร เพราะยังขาดแนวทางหรือวิธีการที่จะให้เด็ก และเยาวชนเหล่านี้ได้แสดงออกซึ่งปรีชาญาณและความสามารถพิเศษ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง

ด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

1. เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้วไม่มีความรู้ และทักษะพื้นฐานที่แท้จริงในการงานหรือการเตรียมให้มีอาชีพ เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. เยาวชนอายุ 15-24 ปี ได้รับการฝึกอาชีพเป็นส่วนน้อย (คือเพียงร้อยละ 5.2 ของ เยาวชนอายุ 15-24 ปี ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน) เนื่องจากการให้บริการด้านนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมเพียงพอ

3. เยาวชนนอกระบบโรงเรียนส่วนหนึ่งประสบปัญหาว่างงาน เพราะขาดความรู้ และทักษะในวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และไม่สามารถประกอบอาชีพ ส่วนตัวได้

4. เยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่ทำงานส่วนหนึ่งทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีสภาพแวดล้อมไม่ดี และขาดความปลอดภัยในการทำงาน

ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมืองการปกครอง

1. เด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพไม่ดี มีจิตใจไม่เข้มแข็ง ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดระเบียบวินัยและความสามัคคี และขาดจิตสำนึกในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากครอบครัวไม่มีความรู้ความเข้าใจที่จะเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการที่เหมาะสม และสถาบันอื่น ๆ ในสังคมก็ยังขาดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในเรื่องดังกล่าว

2. เด็กและเยาวชนใช้เวลาไปในทางที่ไม่เหมาะสม มีสาเหตุมาจากการขาดการส่งเสริมที่จะให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม

3. เด็กและเยาวชนขาดการรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. เด็กและเยาวชนขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เนื่องจากการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาตินั้น ยังไม่ครอบคลุมกว้างขวางเพียงพอ

5. เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม อันมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเน้นการแข่งขันกัน ด้านวัตถุนิยมและฐานะทางเศรษฐกิจมากขึ้น อีกทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันสังคมอื่น ๆ รวมถึงเด็กและเยาวชนเองไม่ได้ให้ความสนใจในหลักธรรมและกิจกรรมทางศาสนาเท่าที่ควร

6. เด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจด้านการเมือง การปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งมีสาเหตุมาจากสถาบันครอบครัวและสังคมไทยส่วนหนึ่งขาดค่านิยมอุดมการณ์ และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง อีกทั้งเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ขาดโอกาสที่จะเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การปกครองประเทศ

7. เด็กและเยาวชนที่มีจิตและวิญญาณของความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความศรัทธาในชาติ ตลอดจนมีจิตสำนึกชาตินิยมไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการปลูกฝังเพื่อให้มีจิตวิญญาณ และจิตสำนึกดังกล่าว

กลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายพิเศษ

กลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายพิเศษ หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายและต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นอย่างมาก แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. เด็กถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ เด็กถูกทารุณแรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก และเด็กถูกข่มขืน
2. เด็กถูกปล่อยปละละเลย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนมาก เด็กถูกทอดทิ้ง และเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กถูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กในชุมชนแออัด และเด็กชนกลุ่มน้อย
3. เด็กและเยาวชนประพฤติดนไม่สมควร ได้แก่ เด็กและเยาวชนติดยาเสพติดและสารระเหย เด็กและเยาวชนมั่วสุมในสถานบริการและสถานเริงรมย์ เด็กและเยาวชนตั้งครรภ์นอกสมรส

4. เด็กและเยาวชนพิการทางกายและสติปัญญา ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กและเยาวชนมีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

การที่เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งยังอยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ และขาดการได้รับความช่วยเหลือจากสังคมอย่างเหมาะสม เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. สภาพความเป็นเมืองและอุตสาหกรรม มีความแออัดยัดเยียดไม่เป็นระเบียบเพิ่มมากขึ้น
2. ประชากรย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อหางานทำมากขึ้น เด็กและเยาวชนที่อยู่ในชุมชนแออัดในเขตเมืองจะมีอำนาจมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากตามไปด้วย
3. เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งอยู่ในครอบครัวที่ยากจน จึงจำเป็นต้องออกจากการเรียนมาทำงานหาเลี้ยงตัวเองหรือช่วยเหลือครอบครัว
4. เด็กและเยาวชนบางส่วนยังอยู่ในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม เช่น มีปัญหาความแตกแยกในครอบครัว เป็นต้น
5. เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งที่พ่อแม่ถึงแก่กรรมไร้ญาติอุปการะหรือเป็นลูกนอกสมรส ไม่เป็นที่ยอมรับของญาติพี่น้องและสังคม
6. เด็กกำพร้าเนื่องจากพ่อแม่ติดเชื่อเอดส์และสิ้นชีวิตลงทั้งคู่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
7. ค่านิยมและความประพฤติดของคนในสังคมไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กและเยาวชน เช่น มีค่านิยมเลียนแบบการบริโภคที่ไม่ถูกต้อง มีค่านิยมทางเพศที่ผิด มีการล่อลวงและบังคับใช้เด็กเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการหลงระเหิดแต่ความสนุกสนาน

8. การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็ส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนบางประการ เช่น การใช้เด็กเป็นเครื่องมือเพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

9. เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไปขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของตนเอง

10. ประชาชนทั่วไปขาดสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือปกป้องสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

11. การใช้บังคับกฎหมาย ตลอดจนมาตรการป้องกัน ปกป้อง คุ้มครอง และสอดส่อง ดูแลเด็กและเยาวชนไม่มีประสิทธิภาพ

12. ขาดบริการและสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมและครอบคลุมทั่วถึง โดยเฉพาะบริการสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว

2. สภาพปัญหาเกี่ยวกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.1 สถาบันครอบครัว ปัญหาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในสถาบันครอบครัว เนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ พ่อแม่ หรือผู้ปกครองขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูและอบรมเด็กตามหลักพัฒนาการที่ถูกต้อง ครอบครัวแตกแยก และพ่อแม่โดยเฉพาะพ่อขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว เป็นต้น

2.2 สื่อมวลชน สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่ตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน จึงขาดความสนใจที่จะส่งเสริม สนับสนุนหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.3 สถาบันศาสนา สถาบันศาสนาไม่สามารถที่จะชักจูงหรือเป็นผู้นำในการพัฒนาจิตใจด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนได้เพียงพอ เพราะยังขาดรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการที่จะเข้าถึงหรือชักจูงเด็กและเยาวชน

2.4 องค์กรเอกชน องค์กรเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่พอเพียง จึงทำให้พัฒนาเด็กและเยาวชนได้จำกัด เฉพาะกลุ่ม เฉพาะพื้นที่

2.5 ภารกิจอุตสาหกรรม หน่วยงานธุรกิจอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนน้อย โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะความรู้และมีมือแรงงานแก่เยาวชนของหน่วยงาน

2.6 ศูนย์และกลุ่มเยาวชน ศูนย์และกลุ่มเยาวชนไม่สามารถดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ เนื่องจากหลักสูตรและการดำเนินกิจกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.7 หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีการวางแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่ครอบคลุมกว้างขวางเพียงพอ โดยเฉพาะแผนงาน โครงการสำหรับเด็กและเยาวชนนอกกระบบโรงเรียน

2.8 สถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาทั้งหลายมีการประสานงานการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งด้านบุคลากร สถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกกระบบโรงเรียนไม่มากเท่าที่ควร รวมทั้งระบบบริหารการศึกษาหลายส่วนยังไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

2.9 ราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น หน่วยงานราชการและส่วนภูมิภาคและหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่น้อยกว่าการดำเนินงานพัฒนาด้านสาธารณสุข โภชนาและด้านวัตถุเป็นอย่างมาก

2.10 ชุมชน ชุมชนต่าง ๆ ยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่มากนัก เป็นเพราะไม่ตระหนักในบทบาทและความสำคัญของชุมชนต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

2.11 องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยไม่มากเท่าที่ควร

เนื่องจากการเสนอแผนงาน โครงการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่สอดคล้องกับแนวทางและเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือขององค์การดังกล่าว

3. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานและการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

3.1 การประสานงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะขาดการวางระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม รวมทั้งผู้มีอำนาจบริหารทางการเมืองระดับสูง

ของประเทศส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย

3.2 การวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะที่ผ่านมายังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดข้อมูล ขาดการศึกษาวิจัย และขาดการติดตามประเมินผลเพื่อการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค

แนวคิดและทิศทางหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 ได้จัดทำขึ้นเพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และสนองตอบต่อความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะช่วง พ.ศ. 2535-2539 นโยบายเยาวชนแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล ปฏิญญาระดับโลกว่าด้วยความอยู่รอดของเด็ก การปกป้อง และการพัฒนาเด็ก ปฏิญญาเพื่อเด็กอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รวมทั้งนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ ดังกล่าว ได้กำหนดทิศทางหลักและจุดเน้นที่สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 7 ประการ คือ

1. เร่งขยายการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กวัยก่อนประถมศึกษาอายุ 0-5 ปี ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้มีพัฒนาการอย่างรอบด้าน ซึ่งได้แก่ การพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันเป็นรากฐานในการสร้างเสริมคุณภาพของคน
2. เร่งรัดการฝึกอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียน อายุ 14-25 ปี ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะให้สูงพอต่อการผลิตที่ทันสมัยและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
3. ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี สำหรับเด็กในระบบโรงเรียน อายุ 6-14 ปี เพื่อพัฒนาให้มีสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ
4. มุ่งพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน เจตคติ ค่านิยมและวิถีชีวิต ประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ และรู้จักอยู่ร่วมกันโดยสันติ

5. เฝ้าระวังการป้องกัน เฝ้าระวังและรักษาพยาบาลแก่เด็กและเยาวชนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ หรือติดเชื้อเอดส์ โดยเฉพาะทารกที่ติดเชื้อเอดส์จากพ่อแม่

6. เร่งดำเนินงานป้องกัน กลุ่มครอง แก้วใจ ฟันฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ เช่น แรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก เด็กและเยาวชนติดยาเสพติดและสารระเหย เด็กเรื้อรัง ฯลฯ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์รวมทั้งได้รับการสนองตอบตามความต้องการพื้นฐานและสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคม ตามเกณฑ์ของสถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) โดยร่วมมือกับภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด

7. ส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีสติปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษในด้านวิทยาศาสตร์และสิ่งประดิษฐ์ ด้านดนตรี ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านการประกอบอาชีพ ด้านกีฬา เป็นต้น ให้มีโอกาสแสดงออกซึ่งความรู้และความสามารถพิเศษเต็มตามศักยภาพเพื่อให้มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยร่วมมือกับภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 5 ด้านและ 1 กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

1. ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต

1.1 เพื่อลดอัตราการเกิดของทารกลง โดยให้อัตราการเพิ่มของประชากรเหลือร้อยละ 1.2 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

1.2 เพื่อลดอัตราการตายของแม่ ทารกอายุต่ำกว่า 1 ปี และเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เหลือไม่เกิน 0.3, 23 และ 35 ต่อการเกิดมีชีพพันคนตามลำดับ เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

1.3 เพื่อลดอัตราป่วยหรือตายของเด็กและเยาวชนด้วยโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน เช่น บาดทะยักในเด็กเกิดใหม่และโปลิโอให้ปลอดในทุกพื้นที่ ลดให้เหลือไม่เกิน 15.0 ต่อแสนคน การติดเชื้อตับอักเสบบีในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เหลือไม่เกิน 100 ต่อพันคน ไข้สมองอักเสบ เจ.อี.ให้เหลือไม่เกิน 1.5 ต่อแสนคน

1.4 เพื่อควบคุมไม่ให้เด็กและเยาวชนติดเชื้อหรือตายด้วยโรคเอดส์เพิ่มขึ้น

1.5 เพื่อลดอัตราการป่วยหรือตายของเด็กและเยาวชนด้วยโรคติดต่อที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ลดอัตราการป่วยเป็นกามโรคของเยาวชนไม่ให้เกิน 3.5 ต่อพันคน ลดอัตราการป่วยด้วยโรค อุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ไม่ให้เกิน 3,500 ต่อแสนคน ลดอัตราการป่วยด้วยโรคไข้เลือด ออกไม่ให้เกิน 85 ต่อแสนคน ฯลฯ

1.6 เพื่อลดอัตราการตายด้วยอุบัติเหตุของเด็กและเยาวชนลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของอัตราเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

1.7 เพื่อลดอัตราการเจ็บป่วยและตายของเด็กและเยาวชนด้วยโรคและสาเหตุที่ สัมพันธ์กับความเป็นเมืองและอุตสาหกรรมไม่ให้เพิ่มขึ้น

1.8 ควบคุมไม่ให้เด็กและเยาวชนเจ็บป่วยและตายด้วยโรคหัวใจและโรคมะเร็ง เพิ่มขึ้น

1.9 เพื่อควบคุมอัตราการป่วยของเด็กและเยาวชนที่เป็นโรคโลหิตจางธาลัสซีเมีย ไม่ให้เพิ่มขึ้น

1.10 ควบคุมอัตราการเกิดโรคพิษณุ โดยให้ร้อยละ 20 ของเด็กวัยก่อนประถม ศึกษา ปราศจากโรคพิษณุทั้งในพิน้ำนมและพินถาวร ควบคุมความรุนแรงของโรคพิษณุในเด็ก วัยประถมศึกษา โดยให้มีค่าเฉลี่ย พินสุ อุค ดอนไม่เกิน 1.5 ซึ่งต่อคน ลดอัตราการเกิดโรค ปริทันต์ของเด็กวัยประถมศึกษาและเยาวชน โดยให้ร้อยละ 50 ของเด็กและเยาวชนเหล่านี้ มี สภาวะเหงือกไม่อักเสบ และลดอัตราการสูญเสียฟัน โดยให้ร้อยละ 85 ของเยาวชนมีฟันใช้งาน ครบ 28 ซี่

1.11 เพื่อลดอัตราเด็กและเยาวชนที่ป่วยเป็นโรคจิตและภาวะแปรปรวนทางจิตลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของอัตราเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

1.12 ให้เด็กและเยาวชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพ ทางกายได้มาตรฐานตามเกณฑ์อายุและเพศ

2. ด้านโภชนาการ

2.1 ให้ทารกแรกเกิดมีน้ำหนักมากกว่า 3,000 กรัมไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และ มากกว่า 2,500 กรัม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 93 ของการคลอด

2.2 เพื่อลดปัญหาโรคขาดสารอาหารโปรตีนและพลังงานในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี โดยให้การขาดสารอาหารระดับ 1 เหลือไม่เกินร้อยละ 10 และระดับ 2 และ 3 รวมกันไม่เกินร้อยละ 1 และให้เด็กวัยประถมศึกษามีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 7

2.3 ลดปัญหาโรคขาดสารไอโอดีนในเด็กลง โดยให้ทารกแรกเกิดในพื้นที่เป้าหมายที่มีการป่วยด้วยโรคการผลิดไทรอยด์ไฮโมนต่ำ ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละ 1 และอัตราเด็กอายุ 6-14 ปี เป็นโรคขาดสารไอโอดีนแสดงออกโดยอาการคอพอก ให้เหลือไม่เกินร้อยละ 10

2.4 เพื่อลดปัญหาโรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในเด็กอายุ 0-14 ปี และหญิงมีครรภ์ให้เหลือไม่เกินร้อยละ 10

2.5 ลดปัญหาโรคขาดวิตามินเอในเด็กอายุ 0-5 ปี ให้เหลือไม่เกินร้อยละ 10

2.6 ให้อัตราการเลี้ยงดูลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในช่วง 3 เดือนแรก ได้ร้อยละ 30

2.7 เพื่อลดอัตราเด็กและเยาวชนที่มีน้ำหนักตัวเกินมาตรฐาน ให้เหลือไม่เกินร้อยละ 10

3. ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

3.1 เพื่อให้เด็กอายุ 0-5 ปี ได้รับการพัฒนา ทางสติปัญญา อารมณ์และสังคม ที่เหมาะสมตามวัยอย่างทั่วถึง

3.2 เพื่อให้เด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของเด็กในวัยเดียวกัน เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

3.3 ให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ทุกคนได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

3.4 เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาจนจบหลักสูตร และเรียนจบชั้นประถมศึกษาภายใน 6 ปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

3.5 ลดอัตรานักเรียนชั้นประถมศึกษาตกซ้ำชั้นลง โดยให้อัตราเฉลี่ยทุกชั้นไม่เกินร้อยละ 1 และลดอัตราเด็กที่ออกกลางคันลง

3.6 เพื่อขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี โดยให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 73 และให้เด็กอายุ 12-14 ปี อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณร้อยละ 69 เมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

3.7 ให้เยาวชนอายุ 15-17 ปี เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ประมาณร้อยละ 34 ของเยาวชนกลุ่มอายุเดียวกันเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

3.8 เพื่อให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนได้รับการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถอย่างทั่วถึง

3.9 ให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้ความคิดทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดประดิษฐ์เพิ่มขึ้น

3.10 เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีสติปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษทุกคนได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน

4. ด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

4.1 เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาแล้วทุกคนได้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

4.2 ให้เยาวชนนอกระบบโรงเรียนได้รับการฝึกอาชีพระยะสั้น ปีละประมาณ 8 แสนคน

4.3 เพื่อควบคุมอัตราการว่างงานของเยาวชนนอกระบบโรงเรียน ไม่ให้เพิ่มสูงเกินกว่าอัตราเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

4.4 เพื่อให้เยาวชนที่ทำงานในสถานประกอบการได้มีความปลอดภัยในการทำงาน และยกระดับมาตรฐานสุขภาพของเยาวชน ตลอดจนสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น โดยจัดให้มีการตรวจสถานประกอบการ 25,000 แห่ง และให้เยาวชนเหล่านี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมด้วย

5. ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม และการเมืองการปกครอง

5.1 เพื่อให้เด็กและเยาวชนร้อยละ 90 มีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักเหตุผล มีระเบียบวินัยและรู้รักสามัคคี รู้จักประหยัด

อดออม อดทนและอดกลั้น มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำงาน มีสำนึกในสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคม

5.2 ให้เด็กและเยาวชนร้อยละ 90 รู้จักใช้เวลาให้เหมาะสม เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมีจิตสำนึกในการสงวนรักษาธรรมชาติสมบัติ

5.3 เพื่อให้เด็กและเยาวชนร้อยละ 90 รู้จักใช้และอนุรักษ์ รวมทั้งพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4 ให้เด็กและเยาวชน ร้อยละ 90 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

5.5 เพื่อให้เด็กและเยาวชนร้อยละ 90 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม โดยมีพฤติกรรมคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างเด่นชัดในเรื่องการรักความจริง การไม่เบียดเบียนกัน ความสะอาด ความรู้จักพอ ความมีน้ำใจ และความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

5.6 ให้เด็กและเยาวชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้ ความเข้าใจ ค่านิยมและอุดมการณ์ในเรื่องการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

5.7 เพื่อให้เด็กและเยาวชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความศรัทธาในชาติ ตลอดจนมีจิตสำนึกชาตินิยม

6. กลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายพิเศษ

6.1 ควบคุมมิให้อัตราของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษเพิ่มขึ้นกว่าอัตราเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6

6.2 ให้ร้อยละ 30 ของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษโดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา ได้รับความช่วยเหลือและพิทักษ์สิทธิอย่างเหมาะสม รวมทั้งได้รับบริการขั้นพื้นฐานตามความต้องการพื้นฐานของเด็กและเยาวชน

วัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เพื่อให้สถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้ง 11 สถาบัน และหน่วยงาน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริม สนับสนุน ระดมทรัพยากร และผนึกกำลังกันอย่างจริงจัง ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7

วัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับการประสานงาน และการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน

1. ให้มีระบบและกระบวนการประสานงานที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7
2. ให้การวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะต่อไป สามารถดำเนินการได้ครบถ้วน สมบูรณ์ ทันเวลาต่อการนำไปใช้และมีประสิทธิภาพ

นโยบายและมาตรการพัฒนาเด็กและเยาวชน

นโยบายและมาตรการพัฒนาเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 5 ด้านและ 1 กลุ่มเป้าหมายพิเศษ

1. ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต

- 1.1 ส่งเสริมและขยายบริการการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราการเกิดของทารก โดยดำเนินการสู่พื้นที่และกลุ่มเป้าหมายให้ทั่วถึง
- 1.2 เร่งขยายบริการอนามัยแม่และเด็กให้ครอบคลุมและทั่วถึง โดยเน้นบทบาทของรัฐด้วยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน
- 1.3 ขยายการให้ภูมิคุ้มกัน การป้องกันและการเฝ้าระวังโรค รวมทั้งการรักษาโรคและสาเหตุต่าง ๆ ของการเจ็บป่วยและตายของเด็กและเยาวชน ทั้งโรคที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน โรคติดต่อที่สำคัญ โรคไม่ติดต่อที่สำคัญ และโรคที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์

1.4 ส่งเสริมการให้ความรู้และขยายบริการเพื่อรักษาสุขภาพในช่องปากของเด็กและเยาวชน เช่น เผยแพร่ความรู้เรื่องอนามัยในช่องปากให้แก่พ่อแม่และผู้ปกครอง และจัดบริการทันตกรรมบำบัดแก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น

1.5 ส่งเสริมการขยายบริการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนด้วยวิธีการต่าง ๆ และเน้นการให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวที่มีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ

1.6 เร่งส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงตามเกณฑ์มาตรฐาน เช่น จัดสร้างสนามกีฬาหรือสถานที่ออกกำลังกายเพิ่มขึ้น และรณรงค์ให้มีการดื่มนมอย่างน้อยวันละ 2 แก้ว เป็นต้น

2. ด้านโภชนาการ

2.1 ส่งเสริมภาวะโภชนาการของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาทุพโภชนาการของเด็กให้ลดลงต่อไปอีก เช่น ให้มีการเฝ้าระวังและติดตามทางโภชนาการ ให้ความรู้เรื่องโภชนาการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียน และจัดตั้งกองทุนอาหารกลางวันในโรงเรียน ฯลฯ

2.2 ส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความรู้และเห็นประโยชน์ของนมแม่ เพื่อใช้เลี้ยงทารกแรกเกิด โดยเฉพาะในช่วง 3 เดือนแรก

2.3 ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาลดน้ำหนักและเด็กและเยาวชนที่มีภาวะโภชนาการเกิน โดยให้ความรู้เรื่องโภชนาการ แก่ไขว้บริโภคนิสัยที่ไม่ถูกต้องและให้เด็กและเยาวชนมีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

3.1 ส่งเสริมให้ครอบครัวสามารถพัฒนาสติปัญญา อารมณ์และสังคมแก่เด็กเล็ก เช่น จัดทำคู่มือการมีครอบครัวของประชาชน และขยายการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กในบ้าน ชุมชน สำนักงาน โรงงาน และแหล่งแรงงานอพยพ เป็นต้น

3.2 ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน แก่เด็กอายุ 3-5 ปีอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะเด็กที่ด้อยโอกาสทั้งในชนบทและเขตเมือง

3.3 ส่งเสริมให้มีสิ่งจูงใจแก่พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ อยู่ในชนบทห่างไกล เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้เรียนมากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงระบบส่งต่อการเข้าเรียน

และกระบวนการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น จัดการศึกษาภาคบังคับให้มีรูปแบบ หลากหลาย แก้ไข ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้เหมาะสมและการให้เงินอุดหนุนแก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองที่ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ ฯลฯ

3.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถแก่เยาวชนนอกระบบ โรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วถึง เช่น จัดตั้งศูนย์เยาวชนต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และเร่ง รัดให้มีระบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นต้น

3.5 ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้แก่ เด็กและเยาวชนในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

3.6 ส่งเสริมให้มีการกำหนดแนวทางและวิธีการให้เด็กและเยาวชนที่มีสติ ปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษได้แสดงออกซึ่งปรีชาญาณ และความสามารถพิเศษ เพื่อ เตรียมตัวเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในกระบวนการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยเฉพาะการ ให้ธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ

4.1 ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนวิชาการงานและอาชีพในระดับประถม ศึกษา และมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการสรรหาและพัฒนาครู อาจารย์และเพิ่มสถานที่ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ

4.2 ส่งเสริมให้มีการขยายบริการ ปรับปรุงคุณภาพและระบบการประสานงาน การฝึกอาชีพ โดยเฉพาะในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

4.3 ปรับปรุงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและทันต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่ไม่มีฝีมือ และมีรายได้ต่ำ กว่าค่าจ้างขั้นต่ำ รวมทั้งเยาวชนนอกระบบโรงเรียนที่ว่างงาน เพื่อให้มีความรู้ทักษะสูงและมี งานทำตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานโดยเน้นการฝึกอบรมอาชีพ เพื่อประกอบอาชีพ ส่วนตัว

4.4 ปรับปรุงกฎหมายและสภาพแวดล้อม รวมทั้งจัดระบบความปลอดภัยใน การทำงานให้ดีขึ้น ตลอดจนสนับสนุนให้นายจ้างเปิดโอกาสให้เยาวชนในสถานประกอบการ ศึกษาเพิ่มเติม โดยรัฐมีมาตรการยกเว้นภาษีแก่สถานประกอบการที่จัดกิจกรรมนี้

5. ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรมและการเมืองการปกครอง

5.1 ส่งเสริมให้ครอบครัวและสถาบันต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้มีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพ ความคิดจิตสำนึกที่ดีและถูกต้อง รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะดังกล่าว

5.2 ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และสังคม รวมทั้งการสงวนรักษาธรรมชาติสมบัติ

5.3 ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

5.5 ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม และหลักธรรมทางศาสนา เช่น สอนศาสนาธรรมในวันหยุด บรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อน เป็นต้น

5.6 ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว และสถาบันอื่น ๆ มีค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมือง การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษาระบบการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ

5.7 ส่งเสริมการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตวิญญาณ ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นในตนเอง และมีความศรัทธาในชาติ ตลอดจนมีจิตสำนึกชาตินิยม โดยให้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทุกรูปแบบ

6. กลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายพิเศษ

ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน ธุรกิจ อุตสาหกรรม องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศ เพื่อให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ โดยเน้นเรื่องการป้องกันควบคู่ไปกับการคุ้มครอง การฟื้นฟู และการพัฒนา เพื่อให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยยึดสถานะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) เป็นหลักในการดำเนินงาน

นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีดังนี้

1. ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวได้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและเต็มประสิทธิภาพ โดยเน้นความสำคัญของบทบาทในการป้องกันปัญหาและการพัฒนาเด็กและเยาวชน และบทบาทของพ่อต่อครอบครัว
2. สนับสนุนและจัดสรรเวลา และงบประมาณให้สื่อมวลชนทุกแขนงมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกด้าน และส่งเสริมให้บุคลากรโครงการสื่อมวลชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
3. ส่งเสริมสถาบันศาสนาให้ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการเผยแพร่หลักธรรมอย่างเหมาะสม และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีจริยธรรมและคุณธรรมอย่างแท้จริง
4. สนับสนุนให้องค์การเอกชนได้มีแหล่งทรัพยากรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเพียงพอ เช่น การจัดตั้งกองทุน และการปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสม ฯลฯ
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานธุรกิจอุตสาหกรรมได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในกิจกรรมเยาวชนภายนอกหน่วยงานให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะแก่เด็กที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ
6. พัฒนาบุคลากร หลักสูตรและกิจกรรมของศูนย์และกลุ่มเยาวชนให้มีประสิทธิภาพ
7. ส่งเสริมให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ถึงขั้นมีการจัดทำแผนงานและโครงการที่เหมาะสม
8. พัฒนาระบบบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมบทบาทสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนด้วย
9. ส่งเสริมให้ราชการส่วนภูมิภาคและหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน ถึงขั้นจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาดังกล่าว
10. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน และให้ชุมชนได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชน

11. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนได้จัดทำแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับขนาดของปัญหาและความต้องการพัฒนา ฯลฯ ของประเทศและสอดคล้องกับเงื่อนไขขององค์การระหว่างประเทศ และองค์การต่างประเทศ

นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการประสานงานและการวางแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชน มีดังนี้

1. โนมน้าวให้ผู้มีอำนาจบริหารทางการเมือง ตระหนักและให้ความสำคัญของการประสานงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน และให้การสนับสนุนรวมทั้งส่งเสริมให้มีระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีการประสานงานพัฒนาเด็กและเยาวชนระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับนโยบายและแผนปฏิบัติ
2. สนับสนุนให้มีการประมวลข้อมูล ศึกษาวิจัย และติดตามประเมินผล เพื่อการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบ

นโยบายเยาวชน สมัยรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพุธที่ 26 กรกฎาคม 2538

นโยบายสังคมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน พอสรุปได้ดังนี้

นโยบายด้านสตรี เด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส

รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมสถานภาพของสตรี พัฒนาเด็กและเยาวชน ตลอดจนดูแลผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มบุคคลพิเศษให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมโดยจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. กวดขันการใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพของสตรี เพื่อมิให้ถูกเอาเปรียบและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนสตรีไปประกอบธุรกิจทางเพศ
2. สนับสนุนให้มีการพัฒนาเด็ก ทั้งทางกาย ใจ สติปัญญาและจริยธรรม โดยมุ่งเน้นให้มีการประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

3. สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนและค่ายเยาวชน พัฒนาศูนย์เยาวชนให้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน ปรับปรุงห้องสมุดประชาชนในระดับต่าง ๆ รวมทั้งสนามกีฬาให้สามารถให้บริการแก่เด็กและเยาวชนได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

4. สนับสนุนสถาบันครอบครัว หน่วยงานของรัฐ และเอกชน องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา ตลอดจนสื่อมวลชนให้เข้ามามีบทบาทในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชนในภาวะยากลำบาก ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข รวมทั้งป้องกันและแก้ไข ปัญหาแรงงานเด็กและโสเภณีอย่างจริงจัง